Kasa fiskalna: zwolnienia, raporty i ulga na zakup

Poniedziałek, 9 listopad 2026, 08:47, autor: Fakturowo.pl

Sprzedaż osobom prywatnym co do zasady trzeba rejestrować na kasie fiskalnej, także przy zwolnieniu z VAT. Nie każda firma musi jednak mieć kasę od pierwszej transakcji. Wyjaśniamy, jak sprawdzić zwolnienie, pilnować limitu sprzedaży, sporządzać raporty i rozliczyć ulgę na zakup urządzenia. Stan prawny: 9 listopada 2026 r.

Kogo dotyczy obowiązek posiadania kasy?

Obowiązek ewidencji na kasie dotyczy zasadniczo sprzedaży na rzecz osób fizycznych, które nie prowadzą działalności gospodarczej, oraz rolników ryczałtowych. Wynika z ustawy o VAT, ale obejmuje również przedsiębiorców zwolnionych z tego podatku. Zwolnienie z VAT i zwolnienie z kasy to dwa odrębne uprawnienia, o różnych warunkach.

Sprzedaż firmie, która kupuje towar lub usługę do swojej działalności, nie podlega temu obowiązkowi tylko dlatego, że zapłata nastąpiła gotówką. Z kolei płatność przelewem od konsumenta nie zwalnia automatycznie z kasy. Decydują status nabywcy, rodzaj świadczenia i warunki konkretnego zwolnienia, a nie sama forma płatności.

Przy sprzedaży mieszanej trzeba zatem rozdzielić transakcje firmowe i konsumenckie. Wystawienie faktury osobie prywatnej nie zastępuje samo w sobie ewidencji na kasie, jeśli sprzedaż podlega fiskalizacji i przedsiębiorca nie korzysta ze zwolnienia.

Od czego zacząć sprawdzanie zwolnienia?

Najpierw należy ustalić, czy dany towar lub usługa nie są objęte wyłączeniem ze zwolnień. Dopiero potem można sprawdzać limit sprzedaży albo zwolnienie dotyczące określonej czynności. Podstawą jest rozporządzenie z 17 grudnia 2024 r. w sprawie zwolnień z obowiązku prowadzenia ewidencji sprzedaży przy zastosowaniu kas rejestrujących.

Wyłączenia obejmują między innymi wskazane w rozporządzeniu usługi naprawy pojazdów, usługi fryzjerskie, kosmetyczne i kosmetologiczne oraz określone dostawy elektroniki. Katalog jest szczegółowy, a przy części pozycji przewidziano wyjątki. Nie należy więc rozstrzygać obowiązku wyłącznie na podstawie potocznej nazwy branży lub kodu PKD. Znaczenie ma rzeczywiście sprzedawany towar albo wykonywana usługa.

Jeżeli czynność jest wyłączona ze zwolnienia i nie zachodzi przewidziany dla niej wyjątek, niski obrót nie daje ochrony. Kasę trzeba przygotować przed rozpoczęciem sprzedaży wymagającej ewidencjonowania. Dwumiesięczny okres na wdrożenie kasy po przekroczeniu limitu nie jest ogólnym terminem dla każdej nowej działalności.

Jak działa limit 20 000 zł?

Zwolnienie podmiotowe opiera się na wartości sprzedaży na rzecz osób prywatnych i rolników ryczałtowych. Zasadniczy limit wynosi 20 000 zł w roku podatkowym. Nie jest to limit całego przychodu firmy: sprzedaż na rzecz przedsiębiorców kupujących do działalności nie powiększa go. U czynnego podatnika VAT wartość sprzedaży ustala się bez należnego VAT.

Przedsiębiorca kontynuujący działalność sprawdza również sprzedaż z poprzedniego roku oraz to, czy wcześniej nie utracił prawa do zwolnienia. Nowy rok nie przywraca automatycznie zwolnienia firmie, która miała już obowiązek ewidencjonowania. Przy rozpoczęciu sprzedaży konsumentom w trakcie roku limit oblicza się proporcjonalnie do okresu jej wykonywania w tym roku. Nie zawsze będzie to więc pełne 20 000 zł.

Przy obliczaniu limitu trzeba uwzględnić szczególne wyłączenia przewidziane w rozporządzeniu, między innymi dla odpowiednio udokumentowanej fakturą sprzedaży nieruchomości oraz określonych składników majątku podlegających amortyzacji. Nie należy natomiast odejmować każdej transakcji tylko dlatego, że sama korzysta ze zwolnienia przedmiotowego. Zwolnienie czynności z ewidencji i wyłączenie jej wartości z limitu to różne kwestie.

Kiedy trzeba uruchomić kasę po przekroczeniu limitu?

Przy utracie zwolnienia z powodu przekroczenia limitu obowiązek ewidencjonowania powstaje po upływie dwóch miesięcy następujących po miesiącu przekroczenia. Są to miesiące kalendarzowe, a nie 60 dni ani dwa miesiące

liczone od daty konkretnej transakcji. Analogiczny mechanizm dotyczy przekroczenia limitu proporcjonalnego przy rozpoczęciu sprzedaży w trakcie roku.

Przykład: przedsiębiorca korzystający z pełnego limitu, który nie sprzedaje towarów ani usług wyłączonych ze zwolnienia, przekroczył 20 000 zł sprzedaży konsumenckiej 18 sierpnia 2026 r. Dwa kolejne miesiące to wrzesień i październik. Sprzedaż objętą obowiązkiem powinien rejestrować od 1 listopada 2026 r. Zakup i fiskalizację urządzenia musi zorganizować wcześniej, aby kasa była gotowa na pierwszą taką transakcję.

Jeżeli po przekroczeniu limitu określona czynność nadal spełnia warunki odrębnego zwolnienia przedmiotowego, nie staje się automatycznie sprzedażą wymagającą kasy. Trzeba oddzielnie ustalić zakres zwolnienia dla tej czynności i obowiązek dotyczący pozostałej sprzedaży.

Czy przelew od klienta wystarczy do zwolnienia?

W przypadku usług może mieć zastosowanie zwolnienie, gdy usługodawca otrzymuje całą zapłatę za pośrednictwem poczty, banku lub spółdzielczej kasy oszczędnościowo-kredytowej na odpowiedni rachunek, a ewidencja i dowody płatności jednoznacznie wskazują, jakiej konkretnej czynności zapłata dotyczy. Zwolnienie nie obejmuje usług wyłączonych z niego przez rozporządzenie.

W praktyce należy móc połączyć wpływ z zamówieniem, usługą i dokumentacją sprzedaży. Sam opis „wpłata” przy zbiorczym rozliczeniu nie wystarczy, jeżeli firma nie ma danych pozwalających przyporządkować pieniędzy do poszczególnych czynności. Częściowa zapłata gotówką oznacza, że warunek otrzymania całej należności wskazaną drogą nie jest spełniony.

Dla sprzedaży towarów w systemie wysyłkowym przewidziano odrębne zwolnienie. Oprócz sposobu dostawy i pełnej zapłaty przez wskazany kanał wymagane są dane pozwalające ustalić konkretną czynność oraz nabywcę, w tym jego adres. Nie należy przenosić na sprzedaż towarów samych warunków zwolnienia dla usług. Nie można też uznać, że każda płatność kartą przy osobistym odbiorze automatycznie oznacza sprzedaż zwolnioną z kasy.

Jak dokumentować sprzedaż na działającej kasie?

Po uruchomieniu kasy sprzedaż trzeba ewidencjonować na bieżąco i wydawać nabywcy paragon bez jego żądania. E-paragon może być wydany zamiast dokumentu papierowego po spełnieniu warunków ustawowych, w tym za zgodą nabywcy i w uzgodniony z nim sposób. Sam zapis transakcji w programie sklepowym nie jest równoznaczny z jej zarejestrowaniem w kasie.

Otrzymane przed sprzedażą zaliczki także wymagają uwagi. Przy zapłacie gotówką ewidencjonuje się ją z chwilą otrzymania. Przy wpływie na rachunek należy zarejestrować ją niezwłocznie po uzyskaniu informacji o uznaniu rachunku, nie później niż z końcem miesiąca wpływu. Jeśli wcześniej dojdzie do sprzedaży, granicą jest moment tej sprzedaży. Nie należy odkładać wszystkich zaliczek do dnia wykonania usługi.

Pracownicy obsługujący kasę muszą znać zasady ewidencji i wydawania paragonów. Przed dopuszczeniem ich do takiej sprzedaży przedsiębiorca powinien dopełnić obowiązków dotyczących zapoznania z informacją o zasadach ewidencji i odebrania wymaganego oświadczenia. Odpowiedzialności organizacyjnej nie zastępuje samo przeszkolenie z naciskania przycisków urządzenia.

Kiedy sporządzać raport dobowy i miesięczny?

Raport fiskalny dobowy sporządza się po zakończeniu sprzedaży za dany dzień, najpóźniej przed pierwszą sprzedażą w dniu następnym. Jeżeli po wykonaniu raportu pojawi się kolejna sprzedaż, również trzeba ją prawidłowo zarejestrować i objąć raportowaniem. Raport nie zastępuje paragonów dla poszczególnych nabywców.

Raport fiskalny okresowy, czyli miesięczny, sporządza się po zakończeniu sprzedaży za dany miesiąc, do 25. dnia następnego miesiąca. Przykładowo raport za październik 2026 r. należy sporządzić do 25 listopada 2026 r. Nie jest to termin liczony jako 25 dni roboczych. Gdy sprzedaż nie wystąpiła, nie ma obowiązku sporządzania raportu zerowego.

W kasie online raporty dobowe mają postać elektroniczną, a raport miesięczny podlega wydrukowi. Przesyłanie danych do Centralnego Repozytorium Kas nie znosi obowiązku sporządzania wymaganych raportów. Przedsiębiorca powinien również zapewniać połączenie umożliwiające przesyłanie danych zgodnie z zasadami dla tego rodzaju urządzenia.

Jak poprawić pomyłkę albo rozliczyć zwrot?

Zatwierdzonego paragonu nie usuwa się z pamięci fiskalnej. Oczywistą pomyłkę ujmuje się w odrębnej ewidencji, wskazując błędnie zarejestrowaną sprzedaż, należny podatek oraz opis przyczyny i okoliczności błędu, z zachowaniem wymaganej dokumentacji paragonu. Następnie prawidłową sprzedaż rejestruje się na kasie.

Zwroty towarów i uznane reklamacje, które powodują zwrot całości lub części zapłaty, wymagają osobnej ewidencji. Powinna ona pozwalać ustalić między innymi datę sprzedaży, towar lub usługę, datę zwrotu albo reklamacji oraz zwracaną kwotę i odpowiadający jej podatek. Potrzebne są także dokument potwierdzający sprzedaż oraz protokół

przyjęcia zwrotu lub reklamacji podpisany przez sprzedawcę i nabywcę.

Przykładowo zwrot klientowi 246 zł za towar nie polega na nabiciu na kasę sprzedaży „minus 246 zł”. Podstawą odpowiedniego pomniejszenia rozliczenia jest dokumentacja w ewidencji zwrotów. Brak prawidłowych zapisów utrudnia wykazanie, dlaczego obrót przyjęty do rozliczenia jest niższy od wynikającego z raportów.

Ile wynosi ulga i kto może ją rozliczyć?

Ulga na zakup kasy wynosi 90% ceny zakupu bez VAT, nie więcej niż 700 zł na urządzenie. Dotyczy kas online i podatników spełniających warunki ustawowe: zarówno rozpoczynających ewidencję z powodu obowiązku, jak i rozpoczynających ją dobrowolnie, jeśli wcześniej nie używali kas w sposób wyłączający to uprawnienie. Zwykła wymiana używanej już kasy nie daje sama w sobie prawa do kolejnej ulgi.

Warunkiem jest posiadanie faktury zakupu i dowodu zapłaty całej należności. Przy obowiązkowym rozpoczęciu ewidencji trzeba zachować termin jej rozpoczęcia. Zakup kas objętych ulgą musi nastąpić nie później niż w ciągu sześciu miesięcy od dnia rozpoczęcia prowadzenia ewidencji. Przy kilku urządzeniach warunki należy sprawdzić dla każdego z nich.

Przykład: kasa kosztuje 1200 zł netto. Dziewięćdziesiąt procent tej ceny to 1080 zł, ale ulga wyniesie maksymalnie 700 zł. Czynny podatnik VAT rozlicza ją w JPK_V7 według zasad odliczenia lub zwrotu. Podatnik zwolniony z VAT występuje o zwrot na rachunek do właściwego naczelnika urzędu skarbowego. Odliczenie VAT naliczonego przy zakupie jest odrębną kwestią od ulgi na kasę.

Kiedy można stracić ulgę i jak temu zapobiec?

Ulga wiąże się z obowiązkami po zakupie. W ciągu trzech lat od rozpoczęcia ewidencji jej zwrot może być wymagany między innymi przy zakończeniu działalności, trwałym zaprzestaniu ewidencji daną kasą albo niedopełnieniu obowiązku poddania urządzenia przeglądowi technicznemu w terminie. Samo czasowe zawieszenie działalności nie jest równoznaczne z jej zakończeniem.

Obowiązkowy przegląd techniczny wykonuje się co do zasady nie rzadziej niż co dwa lata. Przedsiębiorca powinien pilnować daty fiskalizacji i kolejnych przeglądów oraz odpowiednio wcześniej zgłaszać urządzenie serwisowi. W razie zawieszenia, podczas którego kasa nie jest używana, przepisy przewidują szczególną zasadę przeglądu przed ponownym rozpoczęciem ewidencji.

Brak kasy mimo obowiązku, niewydawanie paragonów czy pomijanie części sprzedaży mogą prowadzić do odpowiedzialności karnej skarbowej i konsekwencji w VAT. Dlatego kontrola powinna obejmować nie tylko sprawność urządzenia, lecz także limit zwolnienia, kompletność sprzedaży, raporty, dokumentację korekt i terminy serwisowe.

Tagi: kasa fiskalna, ewidencja sprzedaży, zwolnienie z kasy, limit 20000 zł, raport dobowy, raport miesięczny, ulga na kasę online